

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет
Факультет журналістики
Кафедра журналістики

В.В.Костюк, Ю.В. Любченко, О.В. Усманова

**ЖУРНАЛІСТИКА
ПРАКТИКА У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ**

Методичні рекомендації
для здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра,
які навчаються за освітньо-професійною програмою
«Журналістика»

Затверджено
Вченою радою ЗНУ
Протокол № 10 від 23.04.2019 р.

Запоріжжя
2019

УДК:070:378.9-057.87(076.5)

К:727

Костюк В.В., Любченко Ю.В., Усманова О.В. Журналістика. Практика у професійному становленні студентів: методичні рекомендації для здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Журналістика». Запоріжжя : КСК-Альянс, 2019. 58 с.

У методичних рекомендаціях у систематизованому вигляді подано вимоги, що висувуються до студентів під час проходження навчально-ознайомлювальних, виробничих практик (для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра), виробничої та асистентської (для здобувачів ступеня вищої освіти магістр).

Викладено основний зміст практик, які передбачені навчальним планом освітньо-професійної програми «Журналістика», особливості їхньої організації, вимоги до звітної документації з практики. Подано програми практик з урахуванням професійних компетентностей журналіста. Методичні рекомендації розроблені для студентів рівня вищої освіти «бакалавр» та «магістр» денної та заочної форм навчання.

Рецензент

І.Ф. Горбенко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи та редагування

Відповідальна за випуск

Ю.В. Любченко, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики.

ЗМІСТ

	Вступ.....	4
1	Розділ 1 Професійні компетенції журналіста.....	5
2	Розділ 2. Навчально-ознайомлювальна та виробнича практики для студентів денної форми навчання.....	8
	2.1. Місце і роль журналістської практики у структурі навчального процесу студентів.....	8
	2.2. Оформлення звітної документації з практики.....	12
	2.3. Критерії оцінювання практики.....	15
	2.4. Навчально-ознайомлювальні практики для студентів денної форми навчання.....	17
	2.5. Виробничі практики для студентів денної форми навчання.....	19
3	Розділ 3. Навчально-ознайомлювальні та виробничі практики для студентів заочної форми навчання.....	21
4	Розділ 4. Виробнича й асистентська практики для студентів-магістрів денної та заочної форм навчання.....	23
5	Список використаних джерел.....	26
6	Додаток А.....	27
7	Додаток Б.....	34
8	Додаток В.....	41
9	Додаток Г.....	45
10	Додаток Д.....	46
11	Додаток Ж.....	48
12	Додаток З.....	49
13	Додаток И.....	57

ВСТУП

Журналістська практика – обов'язкова складова навчального процесу. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх журналістів з їх практичною діяльністю в засобах масової інформації, сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього спеціаліста до журналістської діяльності, визначає ступінь його професійної здатності й напрям журналістської спеціалізації.

Практична діяльність студентів у засобах масової інформації базується на професійних знаннях, опирається на певний теоретичний фундамент, закладений в університеті. Під час практики під безпосереднім керівництвом досвідчених працівників редакції і під контролем з боку викладачів кафедри студенти роблять свої перші кроки як журналісти, набувають професійних умінь. Професійні вміння – це знання в дії, результат їхнього використання в реальній практичній дійсності.

Формування й удосконалення професійних умінь і навичок – це процес, що триває протягом усього періоду навчання у вищому навчальному закладі, а потім під час самостійної професійної діяльності.

У цьому виданні містяться основні рекомендації, які полегшать студенту процес підготовки й проходження практики, сформуують його уявлення про обсяг практичних навичок, яких слід набути для професійного зростання.

Наші рекомендації і поради – не «керівництво до дії». Вони лише своєрідна канва для самоаналізу власної діяльності й формування неповторної особистості журналіста як представника «четвертої гілки влади».

Перша частина посібника присвячена професійним компетентностям журналіста, друга – методиці проведення навчально-ознайомлювальної практики, третя – особливостям проведення виробничих практик. Останній четвертий розділ присвячений питанню проходження магістерських практик. Це – шлях до опанування педагогічної майстерності, можливість пізнати основи викладацької діяльності. У додатках подаються витяги із основних документів, що регулюють журналістську діяльність, зразки оформлення звітної документації з практики, програми практик. Бажаємо успіхів в опануванні журналістськими знаннями, вміннями і навичками!

РОЗДІЛ 1

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЖУРНАЛІСТА

Суспільство сьогодні потребує підготовки висококваліфікованих фахівців у кожній галузі. У журналістиці цей процес дуже динамічний, бо сама галузь активно видозмінюється й модернізується. Але незмінними є вимоги до фахівців, які мають бути творчими, ініціативними, здатними до особистісного саморозвитку і професійного самовдосконалення. В умовах жорсткої конкуренції засобів масової інформації актуалізується проблема конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму журналістів. Формування цих якостей відбувається під час здобуття студентом журналістської освіти у вищих навчальних закладах.

Усвідомлюючи залежність розвитку мас-медіа від їх комерційного успіху, погоджуємось із В. Здоровеогою, який наголошував, що сьогодні журналіст поєднує «такі не завжди сумісні риси, як комерційна кмітливність, підприємливість, творчі здібності й здатність бути організатором редакційного процесу, ґрунтовні загальні та професійні знання у поєднанні з високими моральними чеснотами, здатність глибоко та небанально мислити, вираженість та емоційний запал, бездоганне володіння словом». Тому сьогодні журналістська освіта має не тільки надати студенту практичні навички й теоретичні знання, а й сформувані високі моральні цінності, критичне мислення, відповідальність за кожне промовлене чи написане слово (Додаток Г і Додаток Д).

У цьому контексті поділяємо думку С. Шевчук, яка зазначає, що «конкурентоспроможним здатний бути освічений журналіст, який чітко розуміє й бездоганно виконує свої професійні функції та соціальні ролі, прагне до постійного саморозвитку й самовдосконалення, який має харизму, фахові здібності, уміння та навички, творчий підхід до вирішення завдань, професійне покликання, високі моральні якості, творчий стиль мислення». Тобто конкурентоспроможність журналіста залежить від рівня його компетентності, що означає практичну готовність та здатність людини діяти в певній галузі; вона включає знання, уявлення, навички, мотиви, цінності, реалізовані у життєвих та професійних контекстах, передбачає наявність досвіду діяльності.

«Професійна компетентність журналіста» охоплює мотиваційну (загальнокультурна, ціннісна та соціальна компетентності), операційну (комунікативна, інформаційна, методологічна, особистісна компетентності) сфери, процес самоконтролю та містить: 1) знання гуманітарних, соціально-економічних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, оволодівши якими журналіст здійснює професійні, психологічні, риторичні функції; 2) загальні та професійні вміння, що дозволяють реалізувати інформаційно-технічну, проксеологічну, рефлексивну функції; 3) ціннісно-мотиваційні характеристики, світоглядну та соціально-політичну позицію; 4) індивідуально-психологічні особливості; 5) життєвий та професійний досвід.

Професійними вміннями й навичками журналіст оволодіває шляхом набуття певних компетентностей, що в науковій літературі розглядається як

наперед задана вимога до освітньої підготовки (стандарт), потенційна можливість.

У 2006 році в місті Тарту (Естонія) члени Європейської асоціації викладачів журналістики (ЕЈТА) підписали Декларацію, що описує 10 основних компетентностей журналіста. Вони являють собою перелік навичок, знань і вмінь, обов'язкових для виконання професійних завдань. Кожна компетентність містить характеристики, які студент має продемонструвати після завершення навчання:

1. Розуміти соціальну роль журналістики й ті зміни, що відбуваються в ній:
  - 1.1 розуміти відповідальність перед суспільством;
  - 1.2 розуміти роль і значення журналістики у сучасному світі;
  - 1.3 вміти розвивати обгрунтовану позицію;
  - 1.4 розуміти цінності;
  - 1.5 вміти мислити над своєю кар'єрою.
2. Знаходити теми й аспекти, враховуючи суспільні й виробничі цілі певних медіаканалів і ЗМІ:
  - 2.1 орієнтуватися в подіях;
  - 2.2 знати можливості каналів інформації;
  - 2.3 вміти знайти актуальну тему для певної аудиторії;
  - 2.4 сприяти розвитку діалогу;
  - 2.5 знаходити теми, гідні висвітлення.
3. Організовувати й планувати журналістську роботу:
  - 3.1 складати реалістичні робочі плани;
  - 3.2 працювати в умовах обмеженості часу;
  - 3.3 пристосовуватися до непередбачуваних обставин;
  - 3.4 знати, як залучити аудиторію до виробництва контенту;
  - 3.5 вміти працювати в межах бюджету.
4. Знаходити інформацію швидко, використовуючи традиційні техніки збору фактів і методи дослідження:
  - 4.1 володіти знаннями загального характеру;
  - 4.2 мати гарний рівень спеціалізованих знань;
  - 4.3 вміти використовувати всі можливі джерела інформації в непередбачуваних обставинах;
  - 4.4 вміти писати інформаційно збалансовані матеріали;
  - 4.5 взаємодіяти зі своєю аудиторією.
5. Виявляти головну інформацію:
  - 5.1 вміти розрізняти основні й другорядні факти;
  - 5.2 вміти відбирати перевірену інформацію;
  - 5.3 вміти пояснювати, інтерпретувати вибрану інформацію;
  - 5.4 відбирати інформацію відповідно до жанру, форми матеріалу;
  - 5.5 розуміти, як інформація може вплинути на суспільство.
6. Структурувати інформацію в журналістському стилі:
  - 6.1 вміти використовувати різні способи викладу;
  - 6.2 працювати над покращенням змісту й форми;
  - 6.3 вміти структурувати інформацію, виділяючи найголовніше;

- 6.4 вміти структурувати інформацію відповідно до жанру;
- 6.5 вибудовувати текст відповідно до технік нових медій.
- 7. Подавати інформацію із використанням відповідної мови й ефективної журналістської форми:
  - 7.1 володіти гарною лінгвістичною підготовкою;
  - 7.2 представляти контент у всіх комбінаціях слів, звуків, зображень;
  - 7.3 вміти верстати;
  - 7.4 вміти працювати з необхідним обладнанням і спеціальними програмами;
  - 7.5 вміти працювати з технічним персоналом.
- 8. Оцінювати результати журналістської роботи й нести за неї відповідальність:
  - 8.1 мати чітке уявлення про якість продуктів журналістської праці;
  - 8.2 бути здатним критично оцінювати свою роботу;
  - 8.3 готовність сприймати критику;
  - 8.4 брати відповідальність за прийняті рішення;
  - 8.5 нести відповідальність за свої матеріали.
- 9. Бути готовим до співпраці в команді чи в редакційному колективі:
  - 9.1 мати гарні соціальні навички;
  - 9.2 бути надійним працівником;
  - 9.3 демонструвати працьовитість та ініціативу;
  - 9.4 мати уявлення про свої переваги й недоліки;
  - 9.5 розуміти, як будуються відносини в команді.
- 10. Працювати в професійних медійних організаціях або в якості фрилансера:
  - 10.1 вміти переконливо викладати свої ідеї;
  - 10.2 знати свої права й обов'язки в межах організації;
  - 10.3 мати уявлення про умови на медіаринку;
  - 10.4 вміти оцінювати редакційну політику;
  - 10.5 знати практичні аспекти роботи фрилансера.

Важливо, що перераховані компетентності розміщені не за пріоритетністю, тобто всі вони однаково важливі й обов'язкові для виконання. Ці компетентності відображені і в проекті професійного стандарту вищої освіти України з журналістики та в освітній програмі «Журналістика» Запорізького національного університету.

Виділені й описані сутність, компоненти, ознаки виявлення професійних особливостей особистості журналіста дають можливість звернутись до визначення способів і механізмів, за допомогою яких ці здібності можуть розвиватися у ході професійного навчання. Сьогодні система журналістської підготовки надає широкі можливості для формування творчої індивідуальності.

Динамізм журналістських здібностей виявляється в тому, що вони підлягають розвитку, відшліфуванню, удосконаленню. Це може бути досягнуто практично під час повсякденного навчання і праці, що носять, як правило, напружений характер.

РОЗДІЛ 2

НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ТА ВИРОБНИЧА ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

2.1 Місце і роль журналістської практики у структурі навчального процесу студентів

Для тих, хто навчається на факультеті журналістики Запорізького національного університету на освітній програмі «Журналістика», систему журналістської практики становлять такі її види:

- навчально-ознайомлювальна практика без відриву від навчання (II, III, IV семестри);
- навчально-ознайомлювальна практика з відривом від навчання (після першого курсу);
- виробнича практика (після другого, третього курсів, VII семестр);

Згідно з такою системою, діяльність студентів поступово ускладнюється залежно від мети й завдань навчання на кожному етапі професійного формування, ступеня теоретичної підготовки, а також самостійності студентів у процесі творчої діяльності, рівня загального розвитку й індивідуальних можливостей.

Зміст практик студентів визначають: особливості роботи журналіста як суб'єкта масово-інформаційної діяльності; специфіка роботи засобу масової інформації, в якому відбувається практика, а також завдання професійної підготовки. Багатоаспектність видів роботи студентів під час практики забезпечується, по-перше, переліком професійних компетентностей журналіста; по-друге, завданнями, що їх ставить керівник практики; по-третє, спілкуванням з журналістами-фахівцями; по-четверте, універсальністю самої журналістської діяльності.

Навчально-ознайомлювальна практика тісно пов'язана зі змістом провідних академічних курсів. Вона залучає студентів до активної взаємодії з журналістами-професіоналами, дає їм змогу не тільки глибше засвоїти знання, а й перевірити свої вміння.

Перша навчально-ознайомлювальна практика без відриву від навчання триває протягом другого семестру переважно у редакціях багатотиражних і районних газет, а також студентських ЗМІ Запорізького національного університету. Під час цієї практики головною метою студента є знайомство з організацією роботи редакції, її структурою, історією ЗМІ, професійними обов'язками працівників редакції. Програма також передбачає ознайомлення з усіма етапами випуску газети чи підготовки теле-, радіопередач до ефіру і спостереження за творчою роботою журналіста. На цьому етапі студент опановує першу професійну компетентність, а саме має зрозуміти соціальну роль журналістики й ті зміни, що відбуваються в ній. Практика дає можливість студентові виступити з власними матеріалами.

Важливо оцінити значення першої навчально-ознайомлювальної практики. За словами М. Подоляна, «це перше входження студента в редакційний

колектив, наочне знайомство з особливостями праці журналіста, структурою редакції, завданнями газети. Це перше виробниче дотикання і прилучення студента-журналіста до свого фаху».

Після закінчення занять на першому курсі студенти проходять другу навчально-ознайомлювальну практику. Ми вважаємо, що студенти уже здатні оцінювати журналістську творчість та аналізувати ті явища, які відбуваються у системі засобів масової інформації, бо одержали знання з дисциплін: «Вступ до фаху», «Агенційна журналістика», «Газетно-журнальне виробництво».

Комплексні завдання, що складають зміст цієї практики, орієнтують на формування таких професійних компетентностей: знаходити теми й аспекти, враховуючи суспільні й виробничі цілі певних медіаканалів і ЗМІ; виявляти головну інформацію. Реалізація цих вмінь можлива шляхом спостереження над процесом створення журналістських матеріалів та створення власних після спільного із закріпленими журналістом відвідування події.

Ознайомившись зі специфікою діяльності журналіста у редакційному колективі, студент-практикант зможе упевненіше увійти в редакцію того чи іншого засобу масової інформації, самовизначитись у своєму міжособистісному виборі, легше переносити адаптаційний період, знайти відповідно до своїх професійних інтересів і нахилів спеціалізацію, а також розгорнути свою творчу діяльність.

Наступні дві навчально-ознайомлювальні практики (у третьому та четвертому семестрах) мають сформувані такі професійні компетентності: структурувати інформацію в журналістському стилі; подавати інформацію із використанням відповідної мови й ефективної журналістської форми. Опанування цих компетентностей передбачає виконання таких завдань:

- поглиблення і синтезування знань зі вступу до журналістики, теорії журналістики, теорії масової комунікації;
- поглиблення вмінь і навичок шляхом спостереження за журналістською діяльністю та її аналізу;
- набуття навичок і вміння планувати, аналізувати і коректувати власну журналістську діяльність;
- вибір журналістської спеціалізації.

Після першого курсу мало хто зі студентів уже визначився зі спеціалізацією. Під час наступних навчально-ознайомлювальних практик необхідно надати можливість кожному студенту «виробничо доторкнутись» як до друкованих, так і до електронних засобів масової інформації. Саме тому програма цих практик передбачає також ознайомлення зі специфікою роботи відповідної редакції (структура і штат; службові обов'язки творчих працівників; основні джерела інформації; планування діяльності).

Під час практики від студентів вимагається написання власних матеріалів інформаційних жанрів. Однак, як свідчить досвід останніх років, нерідко студенти стикаються з проблемами дефіциту газетних площ і неможливістю надрукувати власні матеріали. Це морально травмує їх, гальмує пошуки власної творчої лінії, і, як наслідок, практика програє кількісно. У цьому випадку

студент для звітності може подати рукописи своїх матеріалів, «проби пера», опрацьовані керівником практики від редакції і завірені ним.

Відомо, що кожен журналіст незалежно від спеціалізації бере участь у плануванні, підготовці й випуску масових інформаційних потоків, здійснює роботу з організації виробничого процесу. Студент-практикант, який ступає на цей шлях, повинен бути готовим до всіх цих видів творчої діяльності. Програма практик орієнтує студентів на вивчення системи організації праці в редакції та окремих журналістів (планування роботи, облік і аналіз роботи із читацькою, глядацькою чи слухацькою аудиторією, організація робочого дня, методика збору матеріалу, організація соціологічних досліджень). Ці матеріали знадобляться студентам при написанні курсових і кваліфікаційних робіт.

Ефективність процесу формування професійних умінь і навичок значною мірою залежить від характеру керівництва журналістською практикою. Воно здійснюється на трьох рівнях: загальноуніверситетському, редакційному, викладацько-методичному.

До обов'язків керівника практики від закладу вищої освіти належать: підготовка проекту наказу про проведення практики; підготовка програми навчально-ознайомлювальної практики; затвердження висновків керівника практики від кафедри про роботу студента.

Провідна роль належить викладачу від кафедри, який безпосередньо керує групою студентів у тому чи іншому засобі масової інформації. До його обов'язків відносимо: розподіл студентів за місцями проведення практики і співпраця з керівниками практики від ЗМІ щодо роботи того чи іншого студента; комунікація зі студентом під час проходження практики з метою попередження конфліктних ситуацій і допомоги у вирішенні професійних задач; перевірка звітної документації, виставлення оцінок за практику. Документом, у якому фіксується перебіг практики студента є щоденник практики. Він оформляється перед від'їздом на практику і повертається студентом повністю оформленим після її закінчення.

Для оцінювання результатів журналістської практики використовуються такі методи:

- спостереження за студентами та аналіз якості окремих видів їхньої роботи (виробничо-творча діяльність і навчально-дослідна робота);
- бесіди з журналістами, під керівництвом яких працювали студенти;
- самооцінка студентами ступеня своєї підготовленості до журналістської діяльності;
- аналіз документації студентів (детальний звіт, повністю оформлений щоденник, підготовлені під час практики журналістські матеріали). Без надання звітності студент до захисту практики не допускається і одержує оцінку «незараховано»;
- презентація творчого доробку студента за роки навчання на факультеті журналістики ЗНУ.

Така система організації журналістської практики сприяє ефективній підготовці студентів до активної професійної творчості.

Навчання студентів на факультеті журналістики Запорізького національного університету проводиться на високому науково-методичному рівні й має певні особливості й пріоритети. Оскільки процес формування журналістської особистості має складатися з двох рівнів: теоретичного (аудиторного й позааудиторного) та практичного, то абсолютно логічним і доцільним є запровадження цілого комплексу навчально-ознайомлювальних та навчально-виробничих практик.

Прищеплення майбутнім журналістам навичок редакційно-організаторської і творчої роботи починається в стінах університету. У сучасну епоху розвитку надшвидкісних технологій і засилля інформації, яка надходить із різних джерел, майбутній журналіст має як ніколи усвідомлювати той факт, що практика – це чи не найважливіший компонент у процесі його навчання на факультеті.

Варто наголосити, що практика – це обов'язкова складова формування висококваліфікованого фахівця в галузі журналістики. Як відомо, існує три етапи вдосконалення творчих навичок: навченість, вміння, майстерність. Під час практичного використання, вивчення й удосконалення своїх теоретичних знань, працюючи в тому чи іншому засобі масової інформації, студент набуває досвіду, вчиться не тільки запам'ятовувати й відтворювати матеріал, а передусім навчається здобувати потрібну інформацію, творчо її обробляти, готувати матеріали до друку або передачі його в ефір на радіо чи телебаченні, розміщувати на сайті в Інтернеті.

Таким чином, вузівська навченість під час навчально-ознайомлювальної практики в редакціях переходить із часом у вміння, а зрештою, на старших курсах під час навчально-виробничих практик перетворюється на майстерність. Завдяки поєднанню теорії й практики більшість студентів до кінця навчання здобувають неабиякий досвід, відрізняються креативними поглядами, мають сформовану соціальну й громадянську позицію і виявляють себе як справжні сучасні фахівці: всебічно обізнані, творчі особистості, що вміють блискуче втілювати завдання – формувати громадянську думку в суспільстві. Ознайомитись із творчим доробком студентів можуть не тільки викладачі, а й потенційні роботодавці. Кафедра журналістики створила інтернет-сторінку <http://studpraktyka.blogspot.com/>, на якій після кожної практики з'являються посилання на журналістські матеріали студентів, які вони опублікували чи випустили в ефір під час практики у ЗМІ. Формування такого портфоліо є обов'язковим елементом звітності студента після кожної практики, адже підсумкова презентація цього творчого доробку відбувається на 4 курсі під час захисту кваліфікаційної роботи бакалавра. Така форма контролю мотивує студентів до внутрішньої конкуренції, а також стає у нагоді потенційним роботодавцям, які, переглянувши портфоліо випускника, можуть оцінити творчий потенціал ймовірного співробітника.

Під час практики студент перебуває під подвійним контролем, маючи фактично двох керівників: висококваліфікованих викладачів кафедри факультету журналістики, з одного боку, та досвідчених журналістів-практиків, з іншого боку.

Після закінчення занять на другому курсі студент із циклу навчально-ознайомлювальних практик переключається на етап виробничої практики. Цій практиці надається особливе значення, оскільки більшості випускників факультету доведеться працювати або розпочинати свою журналістську діяльність у редакціях або на каналах радіо й ТБ. Виробнича практика є серйозним шансом заявити про себе, що й робить більшість студентів факультету журналістики. Прийшовши до редакції того чи іншого ЗМІ, часто студент залишається тут або на час усіх наступних практик (хоча варто, на нашу думку, спробувати себе у різних ЗМІ), або й на посаді постійного працівника. Така практика зараз дуже поширена серед студентства, а деякі працюють (або проходять практику) у кількох ЗМІ одночасно, що теж є показником всебічної розвиненості й молодого потужного потенціалу.

Під час проходження виробничої практики студенти остаточно утверджуються як творчі особистості, набувають певного досвіду, відшліфовують свої знання, які вже переходять у стадію вмінь та навичок. Дуже часто виробнича практика, як і літні ознайомлювальні проходять за межами Запоріжжя, у провідних містах України: Києві, Львові, Одесі, Дніпрі, Харкові. Це зумовлено тим, що студентство хоче спробувати себе в інших регіональних чи загальноукраїнських ЗМІ з метою подальшого шліфування своїх здібностей.

Факультет журналістики ЗНУ пишається тим, що найкращі його представники працюють у провідних ЗМІ країни. Це свідчить як про потужний потенціал студентів, так і про належну підготовку фахівців на факультеті журналістики Запорізького національного університету.

2.2 Оформлення звітної документації з практики

На настановчій конференції, яка відбувається напередодні практики, студенти, починаючи з 1 курсу, щоразу отримують певні рекомендації, вказівки, поради й уточнення щодо особливостей практики, проходять інструктаж. Крім того, їм видається комплект документів, який дозволяє їм вирушити на базу практики.

Для того, щоб належним чином був оформлений наказ, студенти за місяць до початку практики мають узгодити з керівником від кафедри місце проходження практики.

Базу практики пропонує факультет. У разі незадоволення базою практики студент може самостійно домовитись зі ЗМІ і повідомити керівника про базу практики. У будь-якому разі **студент має проходити практику в організації, що вказана в наказі.**

Назва структури має бути не ефірною, а юридичною. Наприклад: Філія ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України «Запорізька регіональна дирекція» (телеканал «Запоріжжя»), КП «Муніципальна телевізійна мережа» (телеканал Z).

Після оголошення наказу із вказівкою керівників від навчального закладу, студенти заповнюють щоденник, який є офіційним документом і встановлює їх права і обов'язки. Зразок документа подається у Додатку 3.

На титульній сторінці щоденника подається інформація про студента (ПП, курс, освітня програма, база практики, прізвище керівника від кафедри). Верхню частину 2 с. заповнює студент і вказує базу й терміни практики, що засвідчується підписом декана факультету та печаткою. Нижню частину 2 с. заповнює керівник від бази практики. На початку практики він фіксує дату прибуття студента, ставить свій підпис і печатку ЗМІ. В останній день практики керівник має зафіксувати дату завершення практики і підтвердити це підписом і печаткою. Також керівник від бази практики має поставити підписи на 3 с. (під програмою практики) та на 6 с. після свого відгуку про роботу студента під час практики. Також на 6 с. має стояти печатка підприємства. Відгук про роботу студента керівник пише самостійно і вказує на професійні якості студента, характеризує ступінь виконання творчих завдань, результат цих завдань і рекомендує оцінку. Під час практики щоденник знаходиться у студента, куди він записує усі види робіт, які довелося виконувати (відвідування подій, написання текстів, редагування) та результат цієї діяльності. Цю інформацію студент фіксує у робочих записах під час практики (4-5 с.).

На *першій конференції в 2 семестрі 1 курсу щоденник заповнюється всіма разом*, під керівництвом відповідального за практику, для коректного заповнення, щоб уникнути непорозумінь. Наступного разу студенти оформляють щоденник самостійно, користуючись порадами цього посібника для уникнення помилок.

Після заповнення щоденника на 4 сторінку вклеюється програма практики (всі програми подані у додатках цього посібника). *Тільки після повного оформлення щоденника студент вважається таким, що має право проходити практику.* У разі несвоєчасного заповнення щоденника, за відсутності підпису і печатки деканату наприкінці терміну практики керівник результати практики не зараховує, і студент отримує «незараховано» або «незадовільно» (залежно від виду практики).

Крім щоденника практики студент отримує направлення на практику, в якому відзначається, **куди, на який термін і з якою метою** відправляється студент. Це направлення студент надає в ту організацію, де проходитиме практику. Це – офіційне підтвердження ЗВО про практику студента. Направлення на практику для кожного ЗМІ готує керівник практики від кафедри з обов'язковою реєстрацією у навчальному відділі університету. Приклад оформлення направлення подається у Додатку Ж.

Студент із документами (направлення і щоденник) має з'явитись на базі практики у перший день практики (за наказом). Наявність студента на практиці має перевірити викладач від кафедри. Протягом практики студенти мають фіксувати усі виконані завдання у щоденнику (Робочі записи під час практики - 4-5 с.)

Після практики студенти впродовж наступного тижня мають завершити оформлення документів. Для цього вони закінчують заповнення

1. Щоденника:

- отримують характеристику від свого керівника практики на підприємстві, в якій відзначається основні позитивні й негативні якості, які студент виявив під час проходження практики, зазначається чи у повному обсязі була виконана практика і пропонується оцінка;

- щоденник має бути завіреним підписами керівників практики від підприємства чи відповідальної особи (на 2, 3 і 6 сторінках, дивись Додаток 3), на підписи накладаються печатки підприємства (на 2 і 6 сторінках, дивись Додаток 3).

2. На основі зроблених робочих записів студенти пишуть **детальний звіт**, в якому зазначаються надбані вміння й вдосконалені знання, перераховуються види діяльності, якими вони займалися під час практики, вказується кількість матеріалів, робиться певний самоаналіз роботи студента у ЗМІ.

Звіт студентів про практику створюється в довільній формі, але передбачає обов'язкову наявність таких відомостей:

1) у якому засобі масової інформації проходила практика (вказати тип структури або друкованого (електронного) видання; місце знаходження підприємства; прізвище директора або головного редактора установи);

2) у якому відділі і на якій посаді працював студент (якщо не був зарахований до штату, яка посада моделювалася в діяльності практиканта);

3) керівник практики від підприємства – прізвище, посада;

4) план практики, що був складений на підставі програми практики й специфіки відділу, як він був виконаний (у яких заходах практикант взяв участь, які матеріали підготував, які види діяльності виконував); якщо не виконаний у певних елементах, то чому;

5) які були виконані завдання, не передбачені програмою практики:

- з власної ініціативи;

- за дорученням працівників відділу;

6) яку оцінку роботи практиканта було дано на засіданнях або нарадах редакції ЗМІ;

7) співпраця з керівником практики від підприємства;

8) співпраця з керівником практики від кафедри;

9) які складності виникали при виконанні завдань програми практики; яку допомогу подали керівники практики для розв'язання проблем;

10) у яких масово-організаційних заходах редакції студент брав участь;

11) висновки практиканта і побажання щодо організації практики на майбутнє;

12) дата, підпис.

Обсяг звіту складає довільну кількість (не менше 2) сторінок комп'ютерного набору. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм.

Приклад звіту подається у Додатку И.

3. Збирають усі матеріали практики, які мають бути завірені підписом керівника і печаткою підприємства. Ця вимога стосується всіх без винятку журналістських матеріалів (ксероксів газетних публікацій, телевізійних сценаріїв, закадрових текстів, скрінів інтернет-публікацій тощо). Крім того, у характеристиці в щоденнику та у звіті студента зазначається загальна кількість матеріалів, зроблених під час практики, кількість матеріалів, що були опубліковані чи вийшли в ефір і число неопублікованих текстів. Також студенти, що проходили практику на ТБ і радіо, додають електронні носії (CD, DVD) із записаними журналістськими матеріалами.

4. Для формування портфоліо кожний студент готує перелік посилань на свої журналістські матеріали і на електронному носії здає цю інформацію відповідальному за практику по кафедрі. Посилання оформлюється за таким зразком:

Іванов І. Замітка «Фестиваль української культури «Витоки» об'єднав гостей з усієї України» // газета «Запорізька правда», 3.06.2018. – Режим доступу: (подати лінк).

Якщо радіо-, телематеріали не були опубліковані на сайті, то ці матеріали студент має розмістити на файлообмінниках і вказати лінки.

Журналістські матеріали, які з різних причин не були допущені до друку чи до ефіру в портфоліо не додаються.

Усі звітні матеріали студента складаються у файл і віддаються керівникові практики від ЗВО не пізніше ніж через тиждень після практики.

Протягом 10 днів після практики студенти й викладачі-керівники від ЗВО збираються на підсумкову конференцію, де

- аналізується загальний стан проходження практики,
- студенти діляться враженнями від практики,
- оголошуються позитивні чи негативні результати практики, які виставляються у відомість та залікові книжки студентів.

Відомість закривається днем підсумкової конференції, а студенти, які не здали практику вчасно, вважаються такими, що мають академзаборгованість!

2.3 Критерії оцінювання практики

Оцінка за практику виставляється з урахуванням поточної роботи студента під час проходження практики й у результаті оцінювання документів, зданих після проходження практики на кафедру та захисту на підсумковій конференції.

Оцінювання результатів практики студентів здійснюється за такими критеріями:

1. Правильність оформлення щоденника практики – 30 б.
2. Виконання визначених у програмі завдань практики – 50 б.
3. Зміст і оформлення звіту практики – 20 б.

Правильність оформлення щоденника практики.

30 балів виставляється у разі, якщо до оформлення щоденника нема зауважень: усі сторінки заповнені відповідно до встановлених вимог, наявні

усі підписи і печатки, є програма практики, робочі записи, характеристика від керівника практики.

15 балів виставляється, якщо є зауваження до оформлення щоденника практики: відсутня програма практики, нерегулярно здійснювались робочі записи.

Характеристика від керівника, наявність підписів і печаток від бази практики є обов'язковими. У разі їх відсутності практика не може бути зарахована.

Виконання визначених у програмі завдань практики.

50 балів виставляється за якісне виконання усіх завдань практики, а саме: студент підготував ту кількість матеріалів, яку передбачає програма практики, виконав усі організаційні, наукові завдання програми практики. Ці матеріали є якісними, відповідають жанрово-стилістичним характеристикам, не містять орфографічних, пунктуаційних помилок, правильно оформлені і завірені. Також береться до уваги відгук керівника практики. Він має бути позитивним, без зауважень.

30 балів виставляється у разі, якщо відгук керівника практики є позитивним, але у керівника від ЗВО є зауваження до обсягу виконання програми практики, якості матеріалів, правильності їх оформлення.

20 балів виставляється за умови наявності відгуку керівника практики, але кількість і якість матеріалів не відповідає програмі практики.

10 балів виставляється за умови наявності відгуку керівника практики і повної відсутності журналістських матеріалів.

Бали не виставляються у разі відсутності або негативного відгуку керівника від бази практики і повної відсутності журналістських матеріалів.

Зміст і оформлення звіту практики.

20 балів виставляється за охайно і правильно оформлену документацію (звіт, журналістські матеріали, завірені керівником практики від ЗМІ), наявні аудіо-, відеоматеріали. Документацію з практики студент здав вчасно.

10 балів виставляється у тому разі, якщо до студента є незначні зауваження щодо правильності оформлення документів і вчасності подачі документації.

Бали не виставляються у разі відсутності звітної документації з практики.

Відгук і оцінка керівника практики від вищого навчального закладу спирається на відгук керівника від бази практики, проте керівник практики від вишу має право не погодитись із оцінкою практики від підприємства й знизити оцінку за:

- несвоєчасне подання матеріалів,
- помилки в документації,
- недостатню кількість матеріалів (відповідно до програми) або їхню повну відсутність.

Оцінювання результативності проходження студентом практики здійснюється за 100-бальною системою.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованих 100-бальною університетською шкалою оцінювання у традиційну 4-бальну шкалу і європейську шкалу ECTS. Інтервальна шкала оцінок установлює взаємозв'язок між рейтинговими показниками і шкалами оцінок.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

За шкалою ECTS	За шкалою університету	Оцінка практики
A	90 – 100 (відмінно)	Зараховано
B	80 – 89 (дуже добре)	
C	75 – 79 (добре)	
D	65 – 74 (задовільно)	
E	60 – 64 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного проходження практики)	Незараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним проходженням практики)	

2.4 Навчально-ознайомлювальні практики для студентів денної форми навчання

Навчально-ознайомлювальні практики для студентів денної форми навчання мають два різновиди: без відриву від навчання, тобто під час навчального процесу (2, 3, 4 семестри) та з відривом від навчання, тобто за межами навчального процесу (після 1 курсу).

Перша навчально-ознайомлювальна практика відбувається у 2 семестрі першого курсу. Під час цієї практики студенти знайомляться зі студентськими і регіональними ЗМІ, відвідують редакції газет, телеканалів і радіостанцій. Експерсії передбачають знайомства зі структурою редакцій, складом редакційного колективу, історією ЗМІ, процесом виробництва журналістського продукту. У результаті цієї практики кожен студент має відвідати кілька ЗМІ, щоб відчувати атмосферу і специфіку ймовірного місця роботи.

Експерсії до редакцій ЗМІ організують керівники практики від навчального закладу. Перебуваючи у ЗМІ, студенти мають ознайомитись із історією засобу масової інформації, організацією роботи редакції і з'ясувати коло професійних обов'язків працівників редакції. Таким чином студент наочно отримує уявлення про специфіку роботи мас-медій.

У якості звітності студент має подати щоденник із записами про відвідування редакцій, звіт та історичну довідку про один із відвідуваних ЗМІ. Історичну довідку студент створює самостійно, скориставшись інформацією у пресі чи поставивши відповідні питання редакторові під час екскурсії. Програма практики розміщена у Додатку А.

Навчально-ознайомлювальна практика з відривом від навчання (після 1 курсу) – це перша практика, яка передбачає співпрацю з редакцією і здійснення журналістської діяльності. Програма цієї практики передбачає ознайомлення з організацією роботи редакції, відстеження подій в інформаційному просторі, вироблення навичок роботи над інформаційними матеріалами (робота з джерелами, збирання інформації, пошук коментарів, написання і оформлення текстів інформаційних повідомлень тощо). Тому практика передбачає перебування студента у редакції, роботу з журналістами, операторами, редакторами та ін. Чіткий час перебування студента в редакції не регламентується і залежить від завдань керівника практики. Бажано, щоб студент був прикріплений до конкретного журналіста. Така співпраця дозволить студенту спостерігати за реальною журналістською діяльністю, порадитись, показати свої перші спроби написання текстів тощо.

Навчально-ознайомлювальна практика складається з двох частин: виробничо-творчої діяльності та науково-дослідної роботи. Виробничо-творча частина формує практичні навички студента у створенні текстів, теле-, радіо-, фотоматеріалів. Науково-дослідна – сприяє збору інформації для написання курсових, дипломних робіт, визначення особливостей роботи різних мас-медіа.

Це перша практика, яка передбачає написання повідомлень інформаційних жанрів. Тому при роботі над ними студент максимально тісно має працювати з керівником від бази практики, починаючи з етапу підготовки і до публікації матеріалу. Студент має відпрацювати навички роботи з джерелами, знаходити та правильно оцінювати інформаційні приводи, складати концепцію майбутнього матеріалу, збирати необхідні факти, структурувати інформацію за правилом перевернутої піраміди, складати тексти новин відповідно до вимог інформаційних жанрів. Також навчитися фрагментувати тексти новин, складати інформативні заголовки з ключовими словами. Важливо, щоб студент разом із закріпленим журналістом відвідували події, паралельно з журналістом писав свої тексти, відстежував, як цю подію висвітлюють інші ЗМІ. Це дасть можливість накопичити досвід оцінки й відбору фактів при написанні новин.

Під час першої практики студенту не завжди вдається надрукуватись чи вийти в ефір. Тоді до звітності студент додає рукописи своїх матеріалів, підписаних керівником практики. Такі тексти до електронного портфоліо студента не додаються.

Усі опубліковані матеріали та ті, що вийшли в ефір, також мають бути завірені керівником від бази практики. Ті, хто практикувався на телебаченні чи радіо, мають додати віде-, аудіоносії із записними матеріалами.

Начально-ознайомлювальні практики без відриву від навчання (під час 3 і 4 семестрів) подібні між собою. Вони передбачають, що студент, відвідуючи заняття в університеті, кілька разів на тиждень (у день самостійної роботи,

перед чи після занять) з'являється в редакції для консультування, здачі завдання чи обговорення ідеї тощо. Основна мета цих практик – навчитися самостійно створювати журналістські матеріали різних жанрів. Важливо, щоб усі етапи підготовки студент здійснював самостійно і отримував лише окремі консультації від керівника практики. Також студент уже має розуміти усю технологію створення газетної публікації, інтернет-матеріалу, радіо- і телевізійного матеріалу, активно знайомитись із особливостями верстки, працювати із цільовою аудиторією, використовуючи інтерактивні форми роботи. Результатом цих практик мають стати опубліковані в газеті чи на сайті журналістські тексти та матеріали, що вийшли в теле-, радіоэфір. Також студенти мають велику увагу приділити вивченню інтерактивних форм роботи ЗМІ з аудиторією, визначити найефективніші способи спілкування, сформулювати образ середньостатистичного глядача, слухача, читача. До уваги варто взяти попередні дослідження аудиторії (за наявності), інтерактивні теле/радіопроекти, опитування на сайтах, переглянути соціальні мережі тощо. Програми навчально-ознайомлювальних практики під час 3 і 4 семестрів містяться у Додатку А.

Протягом трьох навчально-ознайомлювальних практик студент має побувати у різних видах ЗМІ, отримати уявлення про специфіку роботи у кожному ЗМІ, щоб визначитись зі спеціалізацією, яку студент буде здобувати уже з 3 курсу.

2.5. Виробничі практики для студентів денної форми навчання

Виробничі практики на факультеті журналістики проходять після 2, 3 курсів і на 4 курсі (у 1 семестрі). Вони передбачають повну зайнятість студента в редакції. Графік роботи студента визначає база практики. Студент уже здатний самостійно здійснювати журналістську діяльність, робить спроби у написанні журналістських текстів різних жанрів і форм, телевізійних і радіосценаріїв, пропонує власні теми, бере участь у плануванні роботи редакції тощо.

Зважаючи на специфіку роботи різних ЗМІ (тільки новинний контент, жанрова, тематична обмеженість текстів, робота над одним проектом) перелік матеріалів практики може змінюватись. Наприклад, працюючи на новинному порталі, у студента може не бути можливості написати матеріал художньо-публіцистичного жанру. Тоді замість цього студент може створити більше інформаційних матеріалів, замінити запропоновані складнішими інформаційними жанрами: репортажами, інтерв'ю тощо.

Практика після 2 курсу – це перша виробнича практика для студентів факультету журналістики. Від попередніх вона відрізняється тим, що студент більше часу приділяє виконанню редакційних завдань. Тому і обсяг практики більший порівняно з навчально-ознайомлювальними. Вона складається з двох частин: виробничо-творчої та науково-дослідної. Виробничо-творча діяльність передбачає підготовку студентом журналістських матеріалів різних жанрів, а

також роботу над поширенням контенту ЗМІ в соціальних мережах для привернення уваги аудиторії.

Науково-дослідна робота студента пов'язана з дослідженням рейтингових позицій ЗМІ на мас-медійному ринку. У межах цієї діяльності студент має з'ясувати місце інтернет-ЗМІ в рейтингах, його позиціонування на медіа-ринку, редакційну політику (зокрема щодо забезпечення конкурентоспроможності), присутність у різних соцмережах. Цю інформацію можна описати в інформаційній довідці про ЗМІ і докласти її до звітних документів про проходження практики.

Виробнича практика після 3 курсу спрямована на відточення вмінь і навичок із написання матеріалів трьох жанрових груп (інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні), а також розширення каналів передачі інформації конкретного ЗМІ (соціальні мережі, месенджери). Студенти мають врахувати, що це вже друга виробнича практика, тому матеріали мають бути ґрунтовнішими, складнішими за пошуком інформації та технологією створення (сторітелінг, журналістське розслідування, авторська програма тощо).

Науково-дослідна робота спрямована на вивчення всіх каналів поширення інформації, продукованої ЗМІ, зокрема в месенджерах. Студентам слід зібрати емпіричний матеріал про явища крос-медійності, медіа-конвергенції, мультимедійності, синергетизму контенту ЗМІ для наукового узагальнення в подальшій навчальній роботі. Цю інформацію можна включити у звіт про проходження практики.

Виробнича практика після 4 курсу є останньою під час навчання студентів на бакалавраті факультету журналістики. Тому студент має узагальнити всі знання та навички, отримані під час попередніх практик та навчання на факультеті. Це остання можливість підготувати журналістське портфоліо, на основі якого буде формуватись творча робота і здійснюватиметься її захист, тому студент має професійно оцінити свій доробок і з'ясувати, яких матеріалів бракує (бажано брати до уваги тематику матеріалів, жанрові характеристики та якість). У програмі практики є рекомендації щодо кількості та жанрів матеріалів, але студент має право керуватись необхідністю підготовки того контенту, якого бракує в творчому доробку. Саме творчому доробку підпорядкована виробничо-творча, так і науково-дослідна частини практики. Тому студент має не тільки підготувати необхідні журналістські матеріали, а й дослідити ті аспекти журналістики, що будуть згадуватись у кваліфікаційній роботі бакалавра, зокрема обміркувати власний досвід і вивчити досвід старших журналістів-практиків.

РОЗДІЛ 3

НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНІ ТА ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Зважаючи на той факт, що навчальний план для студентів заочного відділення факультету журналістики за своїми кількісними показниками збігається з планом навчання на денному відділенні, але при цьому студенти-заочники менше часу проводять в навчальних аудиторіях, то й програма практик теж має свої особливості.

Подібно до навчального плану для студентів денного відділення на заочній формі навчання пропонується 7 практик: 4 навчально-ознайомлювальних і 3 виробничих. Практики проводяться з метою систематизувати знання, отримані під час навчання і в підсумку мають на меті репрезентацію практичних знань під час роботи за спеціальністю впродовж 5 років навчання.

Як і на денному відділенні, студентів перед проходженням практики збирають на настановчу конференцію під час попередньої сесії й ознайомлюють із особливостями проходження практики. Студенти отримують можливість самі знайти собі місце проходження практики (про що мають повідомити керівника для вчасного оформлення наказу!), чи це питання може бути вирішене самим керівником практики від ВНЗ.

Через специфічність практик пропонується й подвійна, альтернативна система їх оцінювання. Для проходження практики:

1) Якщо студент не працює за спеціальністю, або взагалі не працює, пропонується на загальних засадах направити його до редакції друкованого медіа, інтернет-сайту (чи порталу), теле- та радіокомпанією (у разі необхідності – про це домовляється керівник практики від ВНЗ), чи іншою структурою, у якій є медійні відділи; і по закінченні практики оформити належним чином документацію.

2) У разі роботи за спеціальністю від студента вимагається надати довідку з місця роботи з відгуком його безпосереднього керівника. У разі позитивної оцінки й підтвердження високої якості роботи, від студента може не вимагатися велика кількість матеріалів (або матеріали не вимагаються взагалі!). Припустімо, якщо студент працює на технічній посаді відеоінженера у телекомпанії й безпосередньо знімає велику кількість телепродукції – то про це повідомляється у звіті, а всі матеріали не репрезентуються, оскільки це великий обсяг.

Практика зараховується автоматично, якщо немає зауважень як з боку керівника від виробництва, так і від керівника від ВНЗ, а документи про роботу за спеціальністю подані вчасно, заздалегідь і оформлені належним чином.

Перша навчально-ознайомлювальна практика відбувається на II курсі, під час 3 семестру. Це практика, яка має ввести студента у професію. Тому вони мають відвідати редакції університетських ЗМІ, які є першою сходинкою для студента в опануванні професії журналіста. Для цього керівники практики від кафедри організують екскурсії до редакції університетських ЗМІ, під час

яких студенти мають ознайомитись із організацією роботи університетських ЗМІ, з'ясувати коло професійних обов'язків працівників реакції, а також самостійно вивчити історію засобу масової інформації. Такі екскурсії передбачають ознайомлення студентів із усіма етапами процесу випуску газети, підготовкою матеріалів до ефіру чи публікації. Відповідну інформацію про редакцію одного зі ЗМІ студент подає в історичній довідці. Програма практики миститься у Додатку Б.

Під час 4 семестру студенти проходять ще одну навчально-ознайомлювальну практику, під час якої відбуваються перші професійні кроки. Окрім того, що вони знайомляться зі структурою редакції, колом професійних обов'язків працівників, вивчають виробничі потужності ЗМІ, студенти намагаються зануритись в інформаційний простір, відстежуючи події, виокремлюючи головну інформацію від другорядної. Це необхідно для того, щоб орієнтуватися в інформаційному просторі, визначати актуальність подій. Тому студенти мають відвідувати події разом із закріпленим журналістом, знайомитись із технологією підготовки журналістських матеріалів. Така співпраця дає можливість студенту побувати на події і ознайомитись із її висвітленням у ЗМІ, проаналізувати відповідність матеріалу до дійсності. Студент також може підготувати свої інформаційні матеріали як паралельно із закріпленим журналістом так і самостійно. Ці матеріали також подаються до звітності студента.

На 3 курсі студенти проходять дві навчально-ознайомлювальні практики, під час яких вони мають виробити навички роботи над матеріалами інформаційних жанрів та ознайомитись із усіма етапами випуску газети, підготовки радіо- чи телепрограми. Результатом цих практик мають стати журналістські матеріали різних інформаційних жанрів. Бажано, щоб ці матеріали були опубліковані чи вийшли в ефір. У іншому разі студент має надати свої підготовлені, вже відредаговані тексти і вказати причини, з яких вони не були оприлюднені. Усі матеріали студентів мають бути завірені підписом редактора ЗМІ. Організаційна частина практики передбачає знайомство студентів із плануванням роботи ЗМІ, форматними особливостями (для радіостанцій), вивчення аудиторії ЗМІ (студенти мають з'ясувати форми роботи редакції з аудиторією).

Виробничі практики для студентів заочної форми навчання розпочинаються на 4 курсі. Ці практики (під час 7, 8 і 9 семестрів) передбачають досить великий обсяг як пошукової, так і практичної роботи студентів. Вони мають оволодіти навичками підготовки різножанрових журналістських матеріалів, радіо- й телепередач, мультимедійних матеріалів, ознайомитись із особливостями поширення контенту ЗМІ в соціальних мережах, зібрати теоретичний матеріал, працювати над власним творчим доробком, тобто поступово готуватися до написання творчої роботи бакалавра.

РОЗДІЛ 4

ВИРОБНИЧА Й АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ- МАГІСТРІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

У магістратурі студенти проходять дві практики, одна з яких – виробнича. Вона схожа на попередні виробничі, однак має певні особливості. Саме зараз, коли студент вже має базову вищу освіту бакалавра, ця практика повністю залежить від його уподобань. Оскільки більшість студентів вже працевлаштовані, то ця практика часто проходить вже на базі власної редакції, каналу чи сайту.

Головною метою практики є закріплення вже отриманих навичок, пов'язаних зі створення журналістських матеріалів, їх розповсюдження. Остання виробнича практика також зорієнтована на вивчення менеджменту ЗМІ, організації роботи медіа, його комерційної діяльності. Разом із тим під час виробничої практики студентам важливо ознайомитись із редакторською діяльністю, процесом прийняття редакторських і управлінських рішень. Дуже часто студенти, маючи у своєму арсеналі різноманітні матеріали, ще не визначились із майбутнім. І ця практика є можливістю більш свідомо поставитись до виконання редакційних завдань, спробувати себе в нових журналістських професіях. Програми двох практик містяться у Додатку В.

Серед завдань виробничої практики для магістрів – участь у мас-медійній роботі ЗМІ, насамперед – у створенні контенту. Також студенти мають ознайомитись із менеджментом ЗМІ, командою управлінців, їхніми професійними обов'язками та системою управління медіа. У цьому контексті важливими є планування роботи редакції та система контролю виконання рішень. Також остання виробнича практика – це нагода зібрати емпіричний матеріал, необхідний для подальших наукових досліджень. Виконання цих завдань залежить від активності студентів під час практики. Магістри, окрім виконання професійних обов'язків журналіста, мають відвідати наради із планування роботи редакції, проаналізувати процес виконання рішень.

У системі підготовки викладача вищого навчального закладу важливе місце посідає асистентська практика. І це цілком закономірно, бо формування професійних якостей викладача важко уявити без чіткої й глибоко продуманої системи практичної підготовки.

Асистентська педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки спеціалістів на освітньому рівні «магістр». Асистентська практика передбачена навчальним планом факультету журналістики у першому році навчання магістратури.

У процесі педагогічної практики закріплюються та поглиблюються теоретичні знання з фахових дисциплін методики вузівського викладання журналістскознавчих дисциплін, набуті за час навчання в університеті, виробляються навички й уміння, необхідні в повсякденній педагогічній діяльності викладача вищого навчального закладу.

Головне призначення педагогічної практики полягає у вирішенні протиріч, що виникають під час переходу студента у нову якість «викладача».

Практика є сполучною ланкою між теоретичним навчанням та самостійною апробацією знань, тобто сприяє адаптації студентів-магістрантів до педагогічної діяльності у вищій школі. Однією з функцій педагогічної практики є її виховний характер. Це серйозна перевірка готовності сьогоденного магістранта бути викладачем журналістики у вищому навчальному закладі. Практика повинна бути комплексною. Це означає, що студенти-магістранти у процесі проходження практики виконують усі види та функції професійної діяльності. Виходячи з цього, визначаються мета та завдання практики.

Метою педагогічної практики є практична реалізація професійних знань з методики викладання, педагогіки, психології, теорії журналістики, журналістикознавства, педагогічної майстерності.

Завдання педагогічної практики:

- поглиблення й розширення теоретичних знань із спеціалізованих і психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами, застосування їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування у студентів-магістрантів психолого-педагогічних та методологічних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування традиційних та сучасних інноваційних технологій і методик навчання;
- формування умінь професійного та педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання у магістрантів досвіду викладацької роботи, морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

Базами проходження асистентської практики студентів-магістрантів є відповідні кафедри факультету журналістики (кафедра журналістики, кафедра теорії комунікації, реклами та зв'язків із громадськістю, кафедра видавничої справи та редагування).

Основні види робіт студентів-магістрів під час практики:

- складання схеми проходження асистентської практики;
- ознайомлення із плануванням та організацією навчального, наукового та методичного процесу на кафедрі;
- відвідування лекційних, семінарських та практичних занять викладачів кафедри, за якою закріплений студент (не менше трьох);
- участь у позанавчальних заходах кафедри (факультету), що проходять під час практики;
- розробка розгорнутого плану-конспекту лекції й підготовка її тексту;
- розробка конспектів практично-семінарського заняття;
- проведення двох (трьох) залікових практично-семінарських занять;
- проведення позааудиторного заходу;
- проведення двох уроків із медіаосвіти у загальноосвітній школі;
- виконання обов'язків куратора академічної групи;

- виготовлення 1-2 наочних посібників (електронних презентацій) для проведення навчальних занять;
- участь у профорієнтаційній роботі кафедри.

Зміст навчальної роботи студента-магістра:

- вивчення групи студентів, ознайомлення з роботою викладачів кафедри;
- планування навчально-виховного процесу та проведення занять і позааудиторних заходів із застосуванням різноманітних методів та прийомів (традиційних та інноваційних);
- відвідування та аналіз занять та позааудиторних заходів;
- участь у роботі методичного об'єднання викладачів відповідної кафедри, у семінарах студентів-практикантів, у засіданні кафедри за результатами педагогічної практики, в підсумкових заходах з педагогічної практики.

Зміст позааудиторної роботи студента-практиканта:

- вивчення системи роботи куратора академічної групи;
- оволодіння вміннями виховувати студентів на заняттях засобами навчальних дисциплін;
- опанування знаннями та оволодіння вміннями з питань підготовки та проведення позааудиторних заходів (організація та проведення бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуск газет).

Зміст дослідницької роботи студента-практиканта:

- вивчення наукової, навчальної та методичної літератури;
- наукові спостереження за навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі, узагальнення передового досвіду викладання журналістикознавчих дисциплін;
- затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра;
- проведення елементів експериментального дослідження, написання наукової статті за темою дипломного дослідження.

Чіткіше зрозуміти зміст проходження асистентської практику студентові допоможе схема практики (див. Додаток В).

По закінченні практики студент має подати звітний пакет таких документів: детальний звіт (2-3 стор. друкованого тексту), оформлені повністю щоденник і схему проходження практики, плани-конспекти уроків у загальноосвітній школі; плани-конспекти двох проведених навчальних занять із стислим відгуком викладача, план-конспект позааудиторного заходу, текст надрукованої наукової статті.

За успішне виконання усіх видів роботи студент одержує 100 балів (за умови вчасного подання на кафедру усіх оформлених документів, передбачених програмою практики). Якщо якийсь із документів оформлено неповністю, керівником практики знімається певна кількість балів від загальної кількості, передбачених за цей вид роботи. У разі невиконання якогось із видів роботи студенту не нараховуються бали за цю діяльність. За кожне невиконане завдання також знімається 10% від загальної кількості набраних балів.

Список використаних джерел

1. Вайшенберг З., Кляйнштойберг Г.-Й., Пьорксен Б. Журналістика та медіа : довідник. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
2. Голуб О.П. Медіакомпас : путівник професійного журналіста : практичний посібник. Київ : ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Дрок Н. Смена профессиональных компетенций в журналистском образовании. *Электронный научный журнал «МедиаScope»*. 2011. № 3. URL: <http://www.mediascope.ru/node/859>
4. Здоровега В.И. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 3-тє вид. Львів : ПАІС, 2008. 276 с.
5. Здоровега В. Європейський вибір : що брати з минулого, а чого вчитися українським ЗМІ. *Про журналістику і журналістів : статті, есе, виступи*. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. № 3 (27). 141 с.
6. Иванов В., Сердюк В. Журналістська етика : підручник. Київ : Вища школа, 2007. 231 с.
7. Лазутина Г.В. Основы творческой деятельности журналиста : учебник для вузов. Москва : Аспект Пресс, 2001. 240 с.
8. Михайлин І.Л. Основы журналистики : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
9. Москаленко А.З. Теорія журналістики : підручник. Київ : Експрес-об'ява, 1998. 336 с.
10. Нерух О.О. Першооснови журналістської творчості : навчальний посібник для студентів філологічного факультету, спеціальність «журналістика». Харків : Харківський національний університет ім.В.Н.Каразіна, 2002. 110 с.
11. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики : учебник. Москва : Аспект Пресс, 2009. 351 с.
12. Чемерис І.М. Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2008. 20 с.
13. Шевчук С.В. Критерії якості та загальні вимоги до педагогічних програмних засобів. *Актуальні проблеми теорії соціальних комунікацій: збірник наукових доповідей*. 2013. Випуск III. С. 18-21.

ДОДАТОК А

Програми навчально-ознайомлювальних і виробничих практик студентів освітнього рівня «бакалавр» денної форми навчання

ПРОГРАМА

навчально-ознайомлювальної практики студентів I курсу (II семестр) освітньої програми «Журналістика» Запорізького національного університету (без відриву від навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Вивчити історію засобу масової інформації.
2. Ознайомитись із загальними принципами організації журналістської роботи в редакції та виробничими особливостями медіа-каналу.
3. З'ясувати коло професійних обов'язків працівників редакції.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча діяльність

1. Вивчити історію ЗМІ, ознайомитись зі структурою редакції, її відділами. На основі зібраних відомостей підготувати інформаційну довідку про ЗМІ.
2. Ознайомитись із усіма етапами процесу випуску газети, підготовкою матеріалів до ефіру чи публікації. Підготувати себе до роботи журналіста, редактора, телеоператора.
3. Знати професійні компетентності працівників редакцій.

Науково-дослідна робота

1. З'ясувати склад редакції ЗМІ, головні посадові обов'язки і навантаження журналістів, умови й особливості їх роботи.
2. Дослідити схему професійних взаємодій у творчому колективі ЗМІ.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію (звіт, оформлений щоденник, історичну довідку про ЗМІ).
2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів I курсу
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету
(з відривом від навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Ознайомитись із загальними принципами організації журналістської роботи в редакції та виробничими особливостями медіа-каналу.
2. Ознайомитись із підходами до підготовки новин у ЗМІ.
3. Виробити навички роботи над інформаційними повідомленнями (новинами), а для цього: працювати з джерелами, знаходити та правильно оцінювати інформаційні приводи, складати концепцію майбутнього матеріалу, збирати необхідні факти, структурувати інформацію за правилом перевернутої піраміди, складати тексти новин відповідно до вимог інформаційних жанрів, складати інформативні заголовки.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча діяльність

1. Відвідувати під керівництвом журналістів ЗМІ події, що підлягають висвітленню; простежити, як працює журналіст, який обсяг роботи виконує, якими методами, прийомами і технологіями користується; паралельно створити власні матеріали (не менше двох).
2. **Для газети, інтернет-ЗМІ:** підготувати не менше трьох власних матеріалів інформаційних жанрів (замітки, бліц-опитування, інтерв'ю тощо).

Для радіо: підготувати не менше трьох власних інформаційних радіоповідомлень. Одне повідомлення записати на аудіоносій.

Для ТБ: підготувати для ефіру 1 матеріал інформаційного жанру (бліц-опитування, сюжет, репортаж, коментований відеоряд). Розробити сценарій сюжету про актуальну подію.

Науково-дослідна робота

1. Вивчити особливості організації контенту ЗМІ (рубрики, програми, теми, жанри).
2. Дослідити, які джерела інформації найчастіше використовують журналісти, готуючи новини.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію (звіт, оформлений щоденник, підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії матеріалів, які вийшли, або просто роздруковані, якщо не вийшли, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).
2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів II курсу (III семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Ознайомитись із організацією роботи редакції, її структурними підрозділами, тематичним спрямуванням (газета, інтернет-ЗМІ), програмним наповнення, форматом мовлення (радіо, ТБ).
2. Ознайомитись із технологіями роботи ЗМІ (технічні можливості сайту, програмне забезпечення для радіоефіру, макетування газети, відео монтажу тощо).
3. Навчитися самостійно готувати матеріали різних інформаційних жанрів.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота

1. Відвідувати події, що підлягають висвітленню, працювати з різними джерелами інформації; ознайомитись із усіма етапами процесу випуску газети, підготовкою радіо- чи телепрограми.

2. **Для газети:** підготувати до друку 3-5 матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань (бажано, щоб це були не лише замітки, а й інтерв'ю, репортажі, кореспонденції тощо).

Для інтернет-ЗМІ: підготувати до публікації 3-5 матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань. Під керівництвом журналістів інтернет-ЗМІ працювати в адміністративній панелі управління сайтом. Самостійно опублікувати власні матеріали на сайті. **Обов'язкові вимоги:** фрагментований текст, інтернетний заголовок із застосуванням ключових слів, всередині текстів гіперпосилання на інші веб-сторінки (до 5); мітки, теги, мета-опис до публікації, застосування інших форматів, крім тексту (фотоілюстрації, графіка, аудіоподкасти, відеоподкасти тощо).

Для радіо: підготувати до ефіру 3-5 інформаційних радіоповідомлень, записати їх на аудіоносій, ознайомитись із роботою журналіста в прямому ефірі.

Для ТБ: підготувати для ефіру 2 матеріали інформаційного жанру (бліц-опитування, сюжет, репортаж, коментований відеоряд тощо). Розробити 1 сценарій телевізійного матеріалу будь-якого жанру.

Науково-дослідна робота студентів

1. Вивчити технічні можливості роботи ЗМІ (адміністративної панелі управління сайтом, ефірної програми на радіо, монтажною програми на ТБ) та підготувати про це інформаційну довідку. Для газети відтворити макет однієї із сторінок газети або двох сторінок журналу (розворот) на аркуші паперу форматом А4.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію (звіт, оформлений щоденник, підготовлені й завірені матеріали (за наявності), електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ), інформаційну довідку про технічні можливості роботи ЗМІ та макет газетної сторінки (для газети)).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів II курсу (IV семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Ознайомитись із прийомами роботи ЗМІ з цільовою аудиторією.
2. Ознайомитись із різними формами інтерактивності. Навчитися працювати з цільовою аудиторією, використовуючи різні форми інтерактивності.
3. Навчитися готувати журналістські матеріали різних жанрових напрямів (інформаційного, аналітичного, художньо-публіцистичного).

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота

1. Відвідати прес-конференцію або брифінг, вивчити, як проходять подібні заходи, професійну поведінку журналістів.
2. Відвідувати події, що підлягають висвітленню, працювати з різними джерелами інформації; самостійно підготувати журналістські матеріали різних жанрів.
Для преси: підготувати до друку п'ять матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань (замітки, інтерв'ю, репортажі, кореспонденції тощо).
Для інтернет-ЗМІ: підготувати та опублікувати на сайті не менше п'яти журналістських матеріалів, один із яких має містити мультимедійні елементи.
Для ТБ: підготувати для ефіру 2 матеріали інформаційного жанру (бліц-опитування, сюжет, репортаж, коментований відеоряд тощо).
Для радіо: підготувати до виходу в ефір не менше п'яти різножанрових матеріалів інформаційного характеру (замітка, звіт, інтерв'ю). Зробити аудіозапис власного журналістського матеріалу.

Науково-дослідна робота студентів

1. Вивчити напрями, за якими редакція забезпечує постійний контакт із аудиторією, дослідити способи інтерактивного спілкування та їх ефективність. Дослідити цільову аудиторію ЗМІ, сформулювати образ середньостатистичного користувача та його інформаційні уподобання.
2. Проаналізувати фактори, від яких залежить відвідуваність сайтів ЗМІ (за наявності), простежити, чи змінюється кількість користувачів залежно від появи тих чи інших матеріалів, обговорень, опитувань тощо.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію:
  - 1) звіт, в якому подається довідка про цільову аудиторію, середньостатистичного користувача і форми інтерактивного спілкування;
  - 2) оформлений щоденник;
  - 3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).
2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

**Програма
виробничої практики студентів II курсу
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету**

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Простежити прийоми роботи ЗМІ, що забезпечують його конкурентоспроможність на медіа-ринку; дослідити редакційну політику, сітку мовлення теле-, радіоканалу.
2. Узяти активну участь у мас-медійній роботі ЗМІ, зокрема у поширенні його контенту в соціальних мережах.
3. Закріпити практичні навички роботи з журналістськими завданнями, опанованими під час попередніх практик.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота

1. Відвідувати події, що підлягають висвітленню, працювати з різними джерелами інформації; створити журналістські матеріали

Для преси: підготувати до друку не менше шести-семи матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань. Обов'язково мають бути представлені два-три інтерв'ю.

Для інтернет-ЗМІ: самостійно підготувати та опублікувати на сайті не менше семи журналістських матеріалів, серед яких мають бути твори різних жанрових спрямувань, у тому числі онлайн-репортаж. Не менш як один із цих матеріалів повинен бути підкреслено мультимедійним (застосовано 3-4 формати, це може бути саме онлайн-репортаж).

Для ТБ: 2 матеріали інформаційного жанру (репортаж, сюжет, коментований відеоряд). Розробити для телефіру 1 матеріал іншого жанру або запропонувати сценарний план до однієї з рубрик програми (на вибір редактора).

Для радіо: 2 інформаційні повідомлення, 3 радіорепортажі, 1 інтерв'ю.

Науково-дослідна робота

1. Дослідити місце ЗМІ в рейтингах, його позиціонування на медіа-ринку, редакційну політику (зокрема щодо забезпечення конкурентоспроможності), присутність у різних соцмережах, сітку мовлення (для ТБ і радіо).
2. Зібрати емпіричний матеріал для наукового узагальнення в подальшій навчальній роботі.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

1) оформлений щоденник;

2) звіт, в якому є інформація про позиціонування ЗМІ на медіа-ринку, редакційну політику (зокрема щодо забезпечення конкурентоспроможності), присутність у різних соцмережах;

3) власні журналістські матеріали, завірені редактором ЗМІ, електронні носії та підготовлену власну сітку мовлення (для радіо/ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

**Програма
виробничої практики студентів III курсу
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету**

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Узяти активну участь у мас-медійній роботі інтернет-ЗМІ, зокрема у підготовці великих складних мультимедійних публікацій, а також серйозних аналітичних матеріалів, журналістських розслідувань.
2. Закріпити практичні навички роботи з журналістськими завданнями для ЗМІ, опанованими під час попередніх практик, зокрема щодо створення нових форм організації текстів (сторітелінг, лонгріди тощо).

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота:

1. Самостійно підготувати та опублікувати чи випустити в ефір журналістські матеріали різних жанрів, у тому числі аналітичного та художньо-публіцистичного спрямування.

Для преси: від восьми матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань. Серед них обов'язково мають бути два-три репортажі й не менше однієї аналітичної статті або журналістське розслідування.

Для інтернет-ЗМІ: від восьми власних журналістських матеріалів, серед яких мають бути твори аналітичного та художньо-публіцистичного спрямування. Серед них – 1 аналітична стаття чи журналістське розслідування, 1 лонгвід, 1 інфографіка.

Для ТБ: 2 матеріали інформаційного жанру (сюжет, репортаж, опитування, коментований відеоряд), 1 матеріал іншого жанру або запропонувати сценарний план до рубрики програми.

Для радіо: 2 радіокореспонденції, 3 інтерв'ю, 2 радіорепортажі; запропонувати сценарій радіопередачі, зробити аудіозапис випуску новин.

Науково-дослідна робота

1. Дослідити особливості роботи редакції ЗМІ з аудиторією. Проаналізувати дієвість журналістських матеріалів редакції та реакцію аудиторії на контент ЗМІ. Розробити низку рекомендацій і побажань щодо поліпшення такої роботи, аргументувати свої думки.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

- 1) звіт, в якому є інформація про результати дослідження у стислій формі;
- 2) оформлений щоденник;
- 3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

**Програма
виробничої практики студентів IV курсу
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету**

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Узяти активну участь у мас-медійній роботі ЗМІ, насамперед – у створенні контенту.
2. Закріпити практичні навички роботи з журналістськими завданнями для ЗМІ, опанованими під час попередніх практик.
3. Створити і зібрати матеріал, необхідний для захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.
4. Підготувати журналістське портфоліо.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота:

Для преси: самостійно підготувати для публікації в газеті/журналі не менше десяти власних журналістських матеріалів у руслі теми, обраної для кваліфікаційної роботи бакалавра. Скласти їх список і додати до портфоліо.

Для інтернет-ЗМІ: самостійно підготувати та опублікувати на сайті не менше десяти власних журналістських матеріалів у руслі теми, обраної для кваліфікаційної роботи бакалавра. Скласти їх список і додати до портфоліо.

Для ТБ: 3 матеріали інформаційного жанру (репортаж, сюжет, коментований відеоряд, замальовка тощо), 2 матеріали іншого жанру або запропонувати сценарії проектів, окремих матеріалів до рубрики програми, що відповідає тематиці кваліфікаційної роботи бакалавра. Скласти список матеріалів і додати до портфоліо.

Для радіо: 2-3 радіорепортажі, 2 радіокореспонденції, 2 інтерв'ю, виступити в радіоефірі з власною радіопередачею або провести годину прямого ефіру. Скласти список матеріалів і додати до портфоліо.

Науково-дослідна робота:

1. Дослідити ті аспекти журналістики, що будуть згадуватись у кваліфікаційній роботі бакалавра, зокрема обміркувати власний досвід і вивчити досвід старших журналістів-практиків.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

1) звіт;

2) оформлений щоденник;

3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ДОДАТОК Б
Програми практик для студентів освітнього рівня «бакалавр»
заочної форми навчання
ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів II курсу (III семестр)
освітня програма «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Вивчити історію засобу масової інформації.
2. Ознайомитись із загальними принципами організації журналістської роботи в редакції та виробничими особливостями медіа-каналу.
3. З'ясувати коло професійних обов'язків працівників редакції.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча діяльність

1. Вивчити історію ЗМІ, ознайомитись зі структурою редакції, її відділами. На основі зібраних відомостей підготувати інформаційну довідку про ЗМІ.
2. Ознайомитись із усіма етапами процесу випуску газети, підготовкою матеріалів до ефіру чи публікації. Підготувати себе до роботи журналіста, редактора, телеоператора.
3. Знати професійні компетентності працівників редакцій.

Науково-дослідна робота

1. З'ясувати склад редакції ЗМІ, головні посадові обов'язки і навантаження журналістів, умови й особливості їх роботи.
2. Дослідити схему професійних взаємодій у творчому колективі ЗМІ.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію (звіт, оформлений щоденник, історичну довідку про ЗМІ).
2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів II курсу (IV семестр)
освітня програма «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Ознайомитись із загальними принципами організації журналістської роботи в редакції та виробничими особливостями медіа-каналу.
2. Ознайомитись із підходами до підготовки новин у ЗМІ.
3. Ознайомитись із технологією роботи над інформаційними повідомленнями (новинами).

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча діяльність

1. Відвідувати під керівництвом журналістів ЗМІ події, що підлягають висвітленню; простежити, як працює журналіст, який обсяг роботи виконує, якими методами, прийомами і технологіями користується; паралельно створити власні матеріали (не менше двох).
2. Паралельно із журналістом створити власні матеріали (працювати з джерелами, знаходити та правильно оцінювати інформаційні приводи, складати концепцію майбутнього матеріалу, збирати необхідні факти, структурувати інформацію за правилом перевернутої піраміди, складати тексти новин відповідно до вимог інформаційних жанрів, складати інформативні заголовки).

Науково-дослідна робота

1. Вивчити особливості організації контенту ЗМІ (рубрики, програми, теми, жанри).
2. Дослідити, які джерела інформації найчастіше використовують журналісти, готуючи новини.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію (звіт, оформлений щоденник, підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії матеріалів, які вийшли, або просто роздруковані, якщо не вийшли, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).
2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів III курсу (V семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Ознайомитись із організацією роботи редакції, її структурними підрозділами, тематичним спрямуванням (газета, інтернет-ЗМІ), програмним наповнення, форматом мовлення (радіо, ТБ).
2. Ознайомитись із технологіями роботи ЗМІ (технічні можливості сайту, програмне забезпечення для радіофіру, макетування газети, відеомонтажу тощо).
3. Навчитися самостійно готувати матеріали різних інформаційних жанрів.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота

1. Відвідати прес-конференцію або брифінг, вивчити, як проходять подібні заходи, професійну поведінку журналістів.
2. Відвідувати події, що підлягають висвітленню, працювати з різними джерелами інформації; самостійно підготувати журналістські матеріали різних жанрів.
Для преси: підготувати до друку три матеріали інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань (замітки, інтерв'ю, репортажі, кореспонденції тощо).
Для інтернет-ЗМІ: підготувати та опублікувати на сайті три журналістські матеріали.
Для ТБ: підготувати для ефіру 1 матеріал інформаційного жанру (бліц-опитування, сюжет, репортаж, коментований відеоряд тощо).
Для радіо: підготувати до виходу в ефір три інформаційні повідомлення. Зробити аудіозапис власного журналістського матеріалу.

Науково-дослідна робота студентів

1. Вивчити напрями, за якими редакція забезпечує постійний контакт із аудиторією, дослідити способи інтерактивного спілкування та їх ефективність. Дослідити цільову аудиторію ЗМІ, сформулювати образ середньостатистичного користувача та його інформаційні уподобання.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію:
  - 1) звіт, в якому подається довідка про цільову аудиторію, середньостатистичного користувача і форми інтерактивного спілкування;
  - 2) оформлений щоденник;
  - 3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).
2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної практики
студентів III курсу (VI семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Ознайомитись із прийомами роботи ЗМІ з цільовою аудиторією.
2. Ознайомитись із різними формами інтерактивності. Навчитися працювати з цільовою аудиторією, використовуючи різні форми інтерактивності.
3. Навчитися готувати журналістські матеріали різних жанрових напрямів (інформаційного, аналітичного, художньо-публіцистичного).

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота

1. Відвідати прес-конференцію або брифінг, вивчити, як проходять подібні заходи, професійну поведінку журналістів.
2. Відвідувати події, що підлягають висвітленню, працювати з різними джерелами інформації; самостійно підготувати журналістські матеріали різних жанрів.

Для преси: підготувати до друку три матеріали інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань (замітки, інтерв'ю, репортажі, кореспонденції тощо).

Для інтернет-ЗМІ: підготувати та опублікувати на сайті не менше трьох журналістських матеріалів.

Для ТБ: підготувати для ефіру 2 матеріали інформаційного жанру (бліц-опитування, сюжет, репортаж, коментований відеоряд тощо).

Для радіо: підготувати до виходу в ефір не менше трьох різножанрових матеріалів інформаційного характеру (замітка, звіт, інтерв'ю). Зробити аудіозапис власного журналістського матеріалу.

Науково-дослідна робота студентів

1. Вивчити напрями, за якими редакція забезпечує постійний контакт із аудиторією, дослідити способи інтерактивного спілкування та їх ефективність. Дослідити цільову аудиторію ЗМІ, сформулювати образ середньостатистичного користувача та його інформаційні уподобання.
2. Проаналізувати фактори, від яких залежить відвідуваність сайтів ЗМІ (за наявності), простежити, чи змінюється кількість користувачів залежно від появи тих чи інших матеріалів, обговорень, опитувань тощо.

Звітність про практику

1. Підготувати звітну документацію:

- 1) звіт, в якому подається довідка про цільову аудиторію, середньостатистичного користувача і форми інтерактивного спілкування;
- 2) оформлений щоденник;
- 3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
виробничої практики
студентів IV курсу (VII семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Простежити прийоми роботи ЗМІ, що забезпечують його конкурентоспроможність на медіа-ринку; дослідити редакційну політику, сітку мовлення теле-, радіоканалу.
2. Узяти активну участь у мас-медійній роботі ЗМІ, зокрема у поширенні його контенту в соціальних мережах.
3. Закріпити практичні навички роботи з журналістськими завданнями, опанованими під час попередніх практик.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота

1. Відвідувати події, що підлягають висвітленню, працювати з різними джерелами інформації; створити журналістські матеріали

Для преси: підготувати до друку не менше п'яти матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань. Обов'язково мають бути представлені інтерв'ю.

Для інтернет-ЗМІ: самостійно підготувати та опублікувати на сайті не менше п'яти журналістських матеріалів, серед яких мають бути твори різних жанрових спрямувань. Один із цих матеріалів повинен бути мультимедійним.

Для ТБ: 1 матеріал інформаційного жанру (репортаж, сюжет, коментований відеоряд). Розробити для телефірми 1 матеріал іншого жанру або запропонувати сценарний план до однієї з рубрик програми (на вибір редактора).

Для радіо: 3 інформаційні повідомлення, 1 радіорепортаж, 1 інтерв'ю.

Науково-дослідна робота

1. Дослідити місце ЗМІ в рейтингах, його позиціонування на медіа-ринку, редакційну політику (зокрема щодо забезпечення конкурентоспроможності), присутність у різних соцмережах, сітку мовлення (для ТБ і радіо).
2. Зібрати емпіричний матеріал для наукового узагальнення в подальшій навчальній роботі.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

1) оформлений щоденник;

2) звіт, в якому є інформація про позиціонування ЗМІ на медіа-ринку, редакційну політику (зокрема щодо забезпечення конкурентоспроможності), присутність у різних соцмережах;

3) власні журналістські матеріали, завірені редактором ЗМІ, електронні носії та підготовлену власну сітку мовлення (для радіо/ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
виробничої практики
студентів IV курсу (VIII семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Узяти активну участь у мас-медійній роботі інтернет-ЗМІ, зокрема у підготовці контенту.
2. Закріпити практичні навички роботи з журналістськими завданнями для ЗМІ, опанованими під час попередніх практик.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота:

1. Самостійно підготувати та опублікувати чи випустити в ефір журналістські матеріали різних жанрів.

Для преси: п'ять матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань. Серед них має бути 1 аналітичний матеріал.

Для інтернет-ЗМІ: п'ять матеріалів інформаційних та інших жанрів відповідно до редакційних завдань. Серед них має бути 1 аналітичний матеріал, 1 мультимедійний матеріал.

Для ТБ: 2 матеріали інформаційного жанру (сюжет, репортаж, опитування, коментований відеоряд) або запропонувати сценарний план до рубрики програми.

Для радіо: 3 інформаційні матеріали; запропонувати сценарій радіопередачі, зробити аудіозапис власного матеріалу.

Науково-дослідна робота

1. Дослідити особливості роботи редакції ЗМІ з аудиторією. Проаналізувати дієвість журналістських матеріалів редакції та реакцію аудиторії на контент ЗМІ. Розробити низку рекомендацій і побажань щодо поліпшення такої роботи, аргументувати свої думки.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

1) звіт, в якому є інформація про результати дослідження у стислій формі;

2) оформлений щоденник;

3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ПРОГРАМА
виробничої практики
студентів V курсу (IX семестр)
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету
(заочна форма навчання)

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Узяти активну участь у мас-медійній роботі ЗМІ, насамперед – у створенні контенту.
2. Закріпити практичні навички роботи з журналістськими завданнями для ЗМІ, опанованими під час попередніх практик.
3. Створити і зібрати матеріал, необхідний для захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.
4. Підготувати журналістське портфоліо.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота:

Для преси: самостійно підготувати для публікації в газеті/журналі не менше 5 власних журналістських матеріалів у руслі теми, обраної для кваліфікаційної роботи бакалавра. Скласти їх список і додати до портфоліо.

Для інтернет-ЗМІ: самостійно підготувати та опублікувати на сайті не менше 8 власних журналістських матеріалів у руслі теми, обраної для кваліфікаційної роботи бакалавра. Скласти їх список і додати до портфоліо.

Для ТБ: 3 матеріали інформаційного жанру (репортаж, сюжет, коментований відеоряд, замальовку тощо), 2 матеріали іншого жанру або запропонувати сценарії проектів, окремих матеріалів до рубрики програми, що відповідає тематиці кваліфікаційної роботи бакалавра. Скласти список матеріалів і додати до портфоліо.

Для радіо: 2 радіорепортажі, 2 радіокореспонденції, 1 інтерв'ю, виступити в радіоефірі з власною радіопередачею або провести годину прямого ефіру. Скласти список матеріалів і додати до портфоліо.

Науково-дослідна робота:

1. Дослідити ті аспекти журналістики, що будуть згадуватись у кваліфікаційній роботі бакалавра, зокрема обміркувати власний досвід і вивчити досвід старших журналістів-практиків.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

1) звіт;

2) оформлений щоденник;

3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

ДОДАТОК В

Програми практик для студентів освітнього рівня «магістр» денної та заочної форм навчання

Програма виробничої практики магістрів освітньої програми «Журналістика» Запорізького національного університету

МЕТА ПРАКТИКИ

1. Узяти активну участь у мас-медійній роботі ЗМІ, насамперед – у створенні контенту.
2. Ознайомитись із системою управління ЗМІ, встановити професійні зв'язки між відділами і працівниками ЗМІ.
3. Зібрати емпіричний матеріал для подальших досліджень.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

Виробничо-творча робота:

Для преси: самостійно підготувати для публікації в газеті/журналі не менше десяти власних журналістських матеріалів різних жанрів. Перевагу віддати аналітичним матеріалам, журналістським розслідуванням, художньо-публіцистичним текстам.

Для інтернет-ЗМІ: самостійно підготувати та опублікувати на сайті не менше десяти власних журналістських матеріалів. Більшість із них мають бути мультимедійними, містити інфографіку.

Для ТБ: 3 матеріали інформаційного жанру (репортаж, сюжет, коментований відеоряд, замальовку тощо), 2 матеріали іншого жанру або запропонувати сценарії проектів, окремих матеріалів до рубрики програми.

Для радіо: 2-3 радіорепортажі, 2 радіокореспонденції, 2 інтерв'ю або виступити в радіоефірі з власною радіопередачею, провести годину прямого ефіру.

Науково-дослідна робота:

1. Дослідити ті аспекти журналістики, що можуть бути використані в кваліфікаційній роботі магістра (інтерактивна діяльність ЗМІ, вивчення аудиторії, менеджмент ЗМІ, просування контенту в соцмережах тощо).

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

- 1) звіт;
- 2) оформлений щоденник;
- 3) підготовлені й завірені матеріали (за наявності) – ксерокопії газетних або журнальних публікацій, текстів повідомлень, сценарії, роздруковані скріншоти власних інтернет-публікацій, електронні носії з матеріалами (радіо, ТБ).

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

**Програма асистентської практики магістрів
освітньої програми «Журналістика»
Запорізького національного університету**

МЕТА ПРАКТИКИ:

навчальна робота студента-магістра:

- вивчення групи студентів, ознайомлення з роботою викладачів кафедри;
- планування навчально-виховного процесу та проведення занять і позааудиторних заходів із застосуванням різноманітних методів та прийомів (традиційних та інноваційних);
- відвідування та аналіз занять та позааудиторних заходів;
- участь у роботі методичного об'єднання викладачів відповідної кафедри, у семінарах студентів-практикантів, у засіданні кафедри за результатами педагогічної практики, в підсумкових заходах з педагогічної практики.

позааудиторна робота студента-практиканта:

- вивчення системи роботи куратора академічної групи;
- оволодіння вміннями виховувати студентів на заняттях засобами навчальних дисциплін;
- опанування знаннями та оволодіння вміннями з питань підготовки та проведення позааудиторних заходів (організація та проведення бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуск газет).

дослідницька робота студента-практиканта:

- вивчення наукової, навчальної та методичної літератури;
- наукові спостереження за навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі, узагальнення передового досвіду викладання журналістикознавчих дисциплін;
- затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра;
- проведення елементів експериментального дослідження, написання наукової статті за темою дипломного дослідження.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ

- складання схеми проходження асистентської практики;
- ознайомлення із плануванням та організацією навчального, наукового та методичного процесу на кафедрі;
- відвідування лекційних, семінарських та практичних занять викладачів кафедри, за якою закріплений студент (не менше трьох);
- участь у позанавчальних заходах кафедри (факультету), що проходять під час практики;
- розробка розгорнутого плану-конспекту лекції й підготовка її тексту;
- розробка конспектів практично-семінарського заняття;
- проведення двох (трьох) залікових практично-семінарських занять;
- проведення позааудиторного заходу;
- проведення двох уроків із медіаосвіти у загальноосвітній школі;
- виконання обов'язків куратора академічної групи;
- виготовлення 1-2 наочних посібників (електронних презентацій) для проведення навчальних занять;
- участь у профорієнтаційній роботі кафедри.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ

1. Підготувати звітну документацію:

1) звіт;

2) оформлений щоденник і схему проходження практики, плани-конспекти уроків у загальноосвітній школі; плани-конспекти двох проведених навчальних занять із стислим відгуком викладача, план-конспект позааудиторного заходу, текст наукової статті.

2. Захист звіту відбудеться « » _____ 20 р.

**Схема
проходження асистентської практики**

№	Зміст роботи	Викладач	Дата	форма заняття; тема	Підпис викладача	Одержані бали	Підпис керівника практики
1	Відвідати навчальні заняття викладача (10 б.)						
	<i>(дисципліна)</i>						
	<i>(дисципліна)</i>						
	<i>(дисципліна)</i>						
2	Проведення залікових навчальних занять (20 б.)						
	<i>(дисципліна)</i>						
	<i>(дисципліна)</i>						
	<i>(дисципліна)</i>						
3	Проведення двох уроків із медіаосвіти у школі (20 б.)			Тема			
	<i>(клас)</i>						
	<i>(клас)</i>						
4	Проведення позааудиторного заходу (20 б.)	Куратор		Тема; час проведення			
	<i>Шифр групи</i>						
5	Затвердження теми каліфікаційної роботи магістра (5 б.)	Наук. керівник		Тема			
6	Підготовка наукової статті за темою кваліфікаційної роботи (15 б.)	Наук. керівник		Тема; де надруковано			
7	Профорієнтацій на робота (10 б.)	Баранецька А.Д.		Дата; тема виступу			
	<i>Місце проведення</i>						

За успішне виконання усіх видів роботи студент одержує 100 балів (за умови вчасного подання на кафедру усіх оформлених документів, передбачених програмою практики). Якщо якийсь із документів оформлено неповністю, керівником практики знімається певна кількість балів від загальної кількості, передбачених за цей вид роботи. У разі невиконання якогось із видів роботи студенту не нараховуються бали за цю діяльність. За кожне невиконане завдання також знімається 10% від загальної кількості набраних балів.

ДОДАТОК Г

ВАШІ ОBOB'ЯЗКИ ЯК ЖУРНАЛІСТА

Ця декларація була прийнята міжнародною федерацією журналістів як кодекс принципів, яких мають дотримуватись працівники засобів масової інформації, що займаються збиранням, розповсюдженням, коментуванням новин і описом подій.

1. Повага до правди і права суспільства знати правду – перший заповіт журналіста.
2. На виконання цього обов'язку журналіст повинен відстоювати принципи свободи. Це стосується збирання і публікації новин, а також коментування і критики.
3. Журналіст зобов'язаний передавати лише вивірені факти, в достовірності яких він переконався. Він не повинен приховувати суспільно важливу інформацію, фальсифікувати, спотворювати документи.
4. Журналіст зобов'язаний користуватися тільки чесними методами для одержання інформації, фотографії і документів.
5. Журналіст повинен докласти максимум зусиль для того, щоб дати спростування опублікованій інформації, якщо вона виявилася неточною і завдала шкоди.
6. Журналіст зберігає професійну таємницю: джерело інформації, яке не бажає обнародувати себе, має залишитись не розсекреченим.
7. Журналіст не повинен допускати розповсюдження засобами преси в будь-якій формі ідей дискримінації, оснований на расовій, національній і статевій належності, соціальному становищі, сексуальній орієнтації, мові, релігії, політичних поглядах і ін.
8. Журналіст повинен розцінювати як серйозний професійний поступок наступне:
  - плагіат;
  - упереджене спотворення інформації;
  - образи, наклепницькі, необґрунтовані звинувачення навішування ярликів;
  - хабарі в будь-якій формі з метою проштовхнути в пресу чи чинити перепони публікації тієї чи тієї інформації.
9. Звання журналіста зобов'язує дотримуватись викладених вище принципів. Журналіст шанує закони будь-якої країни, але в тому, що стосується виконання свого професійного обов'язку, він визнає юрисдикцію тільки своїх колег, відкидаючи будь-які спроби тиску і втручання з боку уряду чи будь-кого.

ДОДАТОК Д

КОДЕКС ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Свобода слова в діяльності засобів масової інформації є одним із найважливіших інститутів демократії. Керуючись Загальною декларацією прав людини, Всесвітньою Хартією свободи преси ООН, Конституцією та чинним законодавством України, Кодекс професійної етики українського журналіста визначає основні морально-етичні орієнтири, яких журналіст повинен дотримувати під час виконання своїх професійних обов'язків для того, щоб його діяльність всіляко сприяла якнайкращому і найефективнішому прояву власних творчих можливостей в ім'я утвердження добра і справедливості.

1. Головний обов'язок журналіста – сприяти забезпеченню громадян на отримання оперативної інформації. Це зобов'язує його у своїй діяльності завжди бути об'єктивним, коректним, відповідальним за свою справу. Журналіст поширює і коментує лише ту інформацію, у правдивості якої переконаний. Він уникає неповноти або неточностей чи викривлень інформації, які могли б завдати моральної шкоди честі та гідності людини, неприпустимі з його боку недостовірності повідомлення.

2. Під час виконання професійних обов'язків журналіст не може вдаватися до протизаконних, некоректних способів отримання інформації, використовувати своє службове становище в особистих цілях. Як тяжкий злочин сприймаються факти, одержані ним за будь-яких обставин платні (хабара) за поширення брехливої або утаювання достовірної інформації. Журналіст поважає осіб, які надають йому інформацію, не розголошує її джерела, за винятком судової вимоги.

3. Журналіст має право відмовитись від виконання завдання редакції щодо підготовки та поширення власної інформації, якщо її зміст після редакційної правки зазнав істотних змін, що суперечить його переконанням або пов'язані з порушенням норм професійної етики. В усіх інших випадках, коли журналіст оприлюднює неправдиву інформацію, у якій перекручено факти або ж зведено наклеп чи завдано моральної образи людині, він зобов'язаний у тому ж самому засобі масової інформації визнати свою провину шляхом вибачення і виправлення помилок.

4. Журналіст повинен уникати у своїх публікаціях та передачах образ із приводу національних, расових, етичних та релігійних поглядів людей, протидіяти екстремізму та обмеженню громадських прав за будь-якими ознаками. Він утримується від натяків або коментарів, що стосуються фізичних вад чи хвороб людини, зобов'язаний уникати вживання образливих висловів, які можуть завдати їй моральної чи фізичної шкоди.

5. Журналіст у своїх повідомленнях не втручається у судові справи, поки ведеться слідство, уникає характеристик людей, запідозрених у злочині, але вина яких не встановлена вироком суду, що набрав законної сили. Не виключається його право на журналістське розслідування, пов'язане з тими або іншими подіями і фактами, що мають громадське звучання і покликані захищати інтереси суспільства та особи.

6. Журналіст дорожить власним авторитетом та репутацією, несе не лише юридичну, а й моральну відповідальність перед суспільством за

правильність повідомлень і справедливість суджень, поширених за власним підписом, під псевдонімом чи анонімно, але з його відома та згоди.

7. Журналіст у своїй професійній поведінці не має права ставити особисті інтереси понад усе. Замовчування чи поширення ним інформації шляхом одержання незаконних винагород або подання її як такої, що містить наклеп, упередженість, необґрунтовані звинувачення, - неприпустимі. Привласнення чужих думок і творів, матеріалів частково чи повністю (плагіат) суперечить професійній етиці журналіста, є підставою для осуду його з боку колег і оцінюється ними як ганебний вчинок.

8. Журналіст у практичній діяльності не піддається тискові владних структур, особливо в тих випадках, коли йому нав'язують чужу чи то хибну думку, орієнтують на фальсифікацію фактів. Він вважає непристойним використовувати свою репутацію і службове становище для поширення матеріалів з метою наживи, у кар'єристських цілях та керуючись прагненням догодити певним силам чи особам.

9. Журналіст поважає і відстоює професійні права колег, дотримується норм і правил поведінки у редакційному колективі. Він є скромним, наполегливим і працелюбним на шляху до творчого визнання. Його моральний обов'язок – допомога й фаховому становленні молодих журналістів.

10. Порушення журналістами положень цього Кодексу піддаються громадському осудові, розглядаються на зборах редакційного колективів, у первинних організаціях Спілки журналістів та радами професійної етики.

(Прийнято на ІХ з'їзді Спілки журналістів України 18 квітня 1997 року).

ДОДАТОК Ж
Форма направлення на базу практики

Направлення на практику

Місце кутового штампа
університету

КЕРІВНИКУ

_____
_____
_____
_____

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з угодою від „___” _____ 20__ року № _____, яку укладено з

_____
_____
(повне найменування підприємства, організації, установи)
направляємо на практику студентів ___ курсу, які навчаються за напрямом підготовки (спеціальністю)

Назва практики

Строки практики з „___” _____ 20__ року
по „___” _____ 20__ року

Керівник практики від кафедри

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТІВ

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

М.П. Керівник практики ВНЗ _____
(підпис)

_____.
(прізвище та ініціали)

ДАДАТОК 3
Щоденник практики

1

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

Студента

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет

Напрямок підготовки (спеціальність) _____

_____ курс, група _____

База практики _____

(назва)

Керівник практики від ЗНУ _____

(посада, прізвище та ініціали)

Керівник практики від підприємства _____

(посада, прізвище та ініціали)

2

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Направляється на _____ практику
(вид практики)

на _____
(назва підприємства)

Термін практики: з _____ по _____

Керівник практики від кафедри _____
(посада, прізвище та ініціали)

МП Декан _____
(підпис, прізвище та ініціали)

Прибув на підприємство, організацію, установу

МП підприємства, організації, установи „____” _____ 20__ року

_____
(підпис)

_____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

МП підприємства, організації, установи “ ____ ” _____ 20__ року

_____
(підпис)

_____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Основні положення практики

1. Студент після прибуття на підприємств повинен затвердити у керівника від підприємства календарний план проходження практики, пройти інструктаж з техніки безпеки, протипожежної безпеки та ознайомитися з робочим місцем.
2. Під час проходження практики студент зобов'язаний суворо дотримуватися правил внутрішнього розпорядку підприємства.
3. Звіт про практику студент складає відповідно до календарного плану проходження практики й додаткових вказівок керівників практики від підприємства.
4. Виробнича практика студента оцінюється за чотирибальною системою й враховується нарівні з іншими дисциплінами навчального плану.
5. Студент, який не виконав вимог практики й дістав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, вважається таким, що не виконав навчальний план.

Правила ведення й оформлення щоденника

1. Щоденник – основний документ студента під час проходження практики.
2. Коли студент проходить практику за межами міста, у якому знаходиться заклад вищої освіти, щоденник для нього є також посвідченням про відрядження, що підтверджує тривалість перебування студента на практиці.
3. Під час практики студент щодня коротко повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіка проходження практики. Докладні записи веде в робочих зошитах, які є продовженням щоденника.
4. Не рідше як раз на тиждень студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівникам практики від закладу вищої освіти й від підприємства, які перевіряють щоденник дають письмові зауваження, додаткові завдання й підписують записи, зроблені студентом.
5. Після закінчення практики щоденник разом зі звітом має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки й підписують його.
6. Оформлений щоденник разом зі звітом студент повинен здати на кафедру.
7. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

ДОДАТОК И

ЗВІТ
про проходження виробничої практики
студентки гр. 3315-2
IV курсу
факультету журналістики
Лебедевої Аліси Павлівни

Я проходила практику з 03.09.2018 по 30.09.2018 на студентській телестудії «Юніверс-ТБ». Моїм керівником була провідний редактор Вавілова К. Г. Під час проходження практики я ознайомила із організацією студентської телестудії, дізналася про основні вектори їх професійних обов'язків, вивчила взаємодію структурних підрозділів телестудії, взяла участь у розробці студентської телевізійної програми, закріпила знання інформаційних жанрів, вивчила процес підготовки матеріалів для виходу в ефір.

Специфіка роботи полягала у тому, що мені потрібно було створити два телевізійних сюжети та розроблений сценарій для майбутнього матеріалу. Я займалась розробкою сценаріїв, брала участь у зйомках, записувала закадровий текст, монтувала відео.

До матеріалу «1 вересня ЗНУ» ми з колегою Анастасією Дворянкіною розробили сценарій, керівник практики відредагувала його та відзняли потрібну кількість відео матеріалу. Після схвалення матеріалів керівником практики змонтували сюжет.

Написали сценарій до сюжету «ювілейна 55 спартакіада» і відзняли потрібну кількість стенд-апів. Я займалась монтажем та разом з колегою Анастасією Дворянкіною записувала закадровий текст.

До матеріалу «50 років ФІЗВОС» була написана з урахуванням зауважень керівника практики. Вчасно поданий на перевірку та схвалений Вавіловою К. Г.

Три інформаційних сюжети були прийняті до ефіру.

Загалом я отримала зауваження з приводу розробки відеоряду у сценарії, монтажу відео та використання ефектів.

Усі помилки були виправлені, але потрібно вдосконалювати навички монтажу відео у програмі Adobe Premiere Pro. Найбільше мені сподобалось писати сценарії до матеріалів та монтувати відео.

29.09.2018

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Костюк Віктор Володимирович
Любченко Юлія Валеріївна
Усманова Олена Вікторівна

ЖУРНАЛІСТИКА
ПРАКТИКА У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ

Методичні рекомендації
для здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра та магістра,
які навчаються за освітньо-професійною програмою
«Журналістика»

Рецензент *І.Ф. Горбенко*
Відповідальна за випуск *Ю. В. Любченко*
Коректор *М. В. Чабаненко*